

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry:n järjestö- ja jäsenlehti

2

2017

Onerva on oivaltava oppimisympäristö
Pistekirjoituksesta tuli elämäntehtävä

Sisältö

Pääkirjoitus: Viittomakieliset palvelutarpeet ja viittomakielellä tuotetut palvelut näkyviin.....	3
Onerva on oivaltava oppimisympäristö.....	4
Mikä on Valteri.....	10
Pistekirjoituksesta tuli elämäntehtävä.....	11
Älytekniikka tulee arkeen.....	14
Valtioneuvosto asetti VANEn.....	16
Uusi tukeva merkki STEAlta.....	17
100 ideaa sujuvaan kohtaamiseen.....	18
Ilmoitukset.....	19
Hallitus 2017.....	24

Kannen kuvassa säkkituoleilla istumassa vasemmalta **John Marc Nyagahakwa**, **Jenna Toivonen** ja **Ilmo Seilola**, takarivissä vasemmalta **Emilia Ollikainen**, **Rasmus Hännikäinen**, **Sandra Santamäki** ja **Felix Timmermans**. Oppilaat ovat Onervan kolmannen kerroksen avoimessa tilassa eli puistossa. Takana vasemmalla näkyy majan sinistä seinää. Sinne voi vetäytyä hiljentymään ja rauhoittumaan. Kuva: **Tuija Wetterstrand**.

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy viikolla 12, viimeistään 24.3. mennessä.

TUNTOSARVI
43. vuosikerta
ISSN 0358-2280

Julkaisija
Suomen Kuurosokeat ry.

Taitto
Tuija Wetterstrand

Päätoimittaja
tiedottaja Tuija Wetterstrand,
p. 040 753 2026, s-posti:
tiedotus@kuurosokeat.fi.

Viestinnän yhteistyöryhmä 2017:
Yhdistyksen hallituksen edustajat:
Esko Jäntti (pj) ja Sanna Paasonen.
Työntekijöiden edustajat: Jaakko Evonen, Merja Kovanen ja Tuija Wetterstrand. Yhteinen sähköposti: viestintaryhma@kuurosokeat.fi

Hinta
Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa printtilehtenä, pistekirjoituksella, Daisyäänilehtenä ja sähköisenä Luetusohjelmassa.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. 040 778 0299, s-posti:kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00–15.45.

Painopaikka
Grano Kuopio

Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi.

Viittomakieliset palvelutarpeet ja viittomakielellä tuotetut palvelut näkyviin

Suomen Kuurosokeat ry:n tuottamien palveluiden lähtökohta on aina asiakas ja hänen yksilölliset tarpeensa. Järjestön muutosstrategian mukaisesti toteutimme viime vuonna sekä tiedonsaannin kartoituksen, että palvelutarvekartoituksen. Molempien tulokset saadaan valmiiksi tämän kevään aikana. Tuloksista tiedotetaan niiden valmistuttua.

Seuraavaksi haluamme kartoittaa viittomakielisten palvelujen tilanteen Suomessa. Tämä on yksi Kuurojen Liiton kärkihankkeista tälle vuodelle ja me olemme päässeet mukaan tähän hankkeeseen yhdessä Kuurojen Palvelusäätiön kanssa. Kartoitus tehdään kyselyllä, joka on suunnattu sekä viittomakielisille asiakkaille että palveluntuottajille. Tämä hanke on hyvä esimerkki järjestöjen välisestä yhteistyöstä ja siitä, että vähenevien resurssien tilanteessa tarvitsemme toisiamme entistä enemmän. Samalla tehdään näkyväksi viittomakielten laaja kirjo. Myös viittomakielellä ja taktiililla viittomakielellä kommunikovat kuurosokeat ovat osa viittomakielisten yhteisöä.

Asiakkaille suunnattu kysely koskee viittomakielisten palvelujen saataavuutta. Kyselyssä selvitetään mm.

sitä, onko jossakin kunnassa, seurakunnassa tai yksityisellä palveluntuottajalla viittomakielentaitoisia työntekijöitä ja onko palveluista tiedotettu viittomakielellä. Palveluntuottajille suunnattu kysely koskee pääasiassa sosiaali- ja terveystalvuuja. Kyselyn avulla pyritään selvittämään, millaisia viittomakielisiä palveluja on tarjolla sekä kartoittamaan palveluja käyttävää asiakaskuntaa.

Kysely on saatavilla suomeksi ja ruotsiksi, lisäksi asiakkaille suunnattu kysely on käännetty myös viittomakielelle. Kysely on jo avattu ja vastausaika on 19.3.2017 asti. Kyselyyn voi vastata Kuurojen Liiton nettisivujen www.kuurojenliitto.fi kautta nimettömänä. Kysymykset on viitottu ja vastausvaihtoehdot ovat suomen kielellä. Jos tarvitset apua vastaamiseen, pyydä Suomen Kuurosokeat ry:n oikeuksienvalvonnan asiantuntijan, tulkin tai jonkun muun työntekijän tai avustajan apua. Selvitys kyselyn tuloksista esitellään yhteistyöseminaarissa Tampereella 24.11.2017.

Vain vastaamalla voit auttaa viittomakielisten tarpeiden esiin nostoa uuden sote-maailman tullessa.

Ritva Rouvinen, aluejohtaja ◆

ONERVA

on oivaltava oppimisympäristö

Teksti ja kuvat: Tuija Wetterstrand

Jyväskylän Kukkumäessä, entisen Näkövammaisten koulun tontilla seisoo nyt upouusi koulurakennus, Valteri-koulu Onerva. Se otettiin käyttöön runsas vuosi sitten, tammikuussa 2016, kun sinne muuttivat entisen Kuurojen kouluna aloittaneen Haukkarannan koulun sekä Näkövammaisten koulun oppilaat ja henkilökunta. Hallinnollisesti koulut olivat yhdistyneet jo kolme vuotta aiemmin, mutta uusi koulurakennus toi kaikki vihdoin yhteen saman katon alle.

Onerva on yksi valtakunnallisen oppimis- ja ohjauskeskus Valterin kuudesta toimipisteestä. Valteri tarjoaa monipuolisia palveluja perusopetuksen yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tarpeisiin. Ensisijaisena tavoitteena on, että mahdollisimman moni oppilas voisi käydä koulua omassa kotikunnassaan ja lähikou-

lussaan. Joskus toimivin vaihtoehto oppilaan kannalta on kuitenkin erityisopetusta antava koulu, jollainen toimii jokaisen Valterin toimipisteen yhteydessä. Valteri-koulu Onervalta on asiantuntemusta erityisesti näkemiseen, kuulemiseen, kieleen ja vuorovaikutukseen liittyvistä erityistarpeista. Oppilaina on ollut ja on edelleen myös kuulonäkövammaisia oppilaita. Toimiipa koululla oma Usher-kerhokin.

Onervaa rakennettaessa kiinnitettiin erityistä huomiota rakentamisen laatuun. Koko hankkeen tavoitteena oli luoda aivan uudenlainen oppimis- ja työympäristö. Tilojen suunnittelussa panostettiin esteettömyyteen. Niistä haluttiin kaikille sopivat ja selkeät riippumatta oppilaan näön, kuulon tai hahmottamisen tilanteesta. Mukana tilojen suunnittelussa ja asiakasnäkökulmaa tuomassa oli tiiviisti alusta lähtien Onervan apulaisrehtori **Tuulia Kuntsi**.

Olipa kerran.

Vierailulla Onervassa

Astun pääovesta sisään taloon, missä katseeni kiinnittyy ensimmäiseksi Kerttu Horilan yhteisötaideteokseen *Olipa kerran*. Ihmisen kokoinen **Valteri**-jänis vierellään **Onerva**-myyrä pitelevät sylissänsä satukirjaa, jonka alkusanat ”Olipa kerran” on kirjoitettu sekä latinalaisilla aakkosilla että pistekirjoituksella. Seinällä teoksen takana avautuvat satukirjan savi-reliefeistä koostuvat sivut, jotka on tehty oppilaiden kanssa yhdessä. Jänis ja myyrä istuvat suuren yhteisötilan reunalla, joka toimii sekä ruokailutilana, kohtaamispaikkana että erilaisten tapahtumien näyttämönä. Portaikko toimii sekä katso-mona että oppimistilana.

Saan kouluvierailulle oppaakseni ohjaavan opettajan **Kristiina Pitkäsen**, joka esittelee minulle koulurakennuksen ja kertoo koulun tilaratkaisuista ja suunnittelun filosofiasta.

- Koko rakennus toimii oppimisympäristönä, mukaan lukien portaikot. Matikkaportaikkoon voi tulla tekemään matematiikan harjoituksia. Historiaportaikkoa reunustavat toisella puolen kuvat maailmanhistoriasta, toisella puolen Suomen historiasta, lisäksi sinne on tulossa lisämateriaaleja esimerkiksi mobiilioppimisen tueksi. Vielä keskeneräisessä kieliportaikossa voi kirjaimista muodostaa sanoja, tunnustella braille-aakkosia ja tutustua sormiaakkosiin.

Koulussa on kolme kerrosta, joista jokaiseen tullaan sisään kaikukäytävän kautta. Siitä voi kuulon avulla päätellä tulleet uuteen tilaan. Kerrokset on myös eroteltu toisistaan eri väreillä ja erilaisilla pintamateriaaleilla.

- Oma suosikkini on kolmannen kerroksen mustat paanuseinät, Kristiina Pitkänen sanoo.

Emilia Ollikainen kommunikoi viittoen.

Opettaja Auli Sowe neuvoo Rasmus Hännikäistöä matematiikan tehtävissä.

Onervassa on käytössä BlindSq Event sisäpaikannus. Alakertaan, katujen risteyskohtiin on sijoitettu iBeacon -majakoita, jotka kertovat lähistön kohteista ja maamerkeistä ääneen käyttäjälle. Sisäpaikannus toimii laitteilla, joihin voidaan asentaa BlindSquare-sovellus, BlindSq Event on sen Onervassa toimiva ilmaisversio. Myös äänimajakat kertovat minne ollaan tulossa, esimerkiksi liikuntasalia lähinnä olevasta äänimajakasta kuuluu koripallon peluun ääniä. Suunnat on merkitty metallisin ohjauslistoin, joiden vierellä kulkee vaalea kaakelireunus tuomaan lisää kontrastia heikkonäköisille.

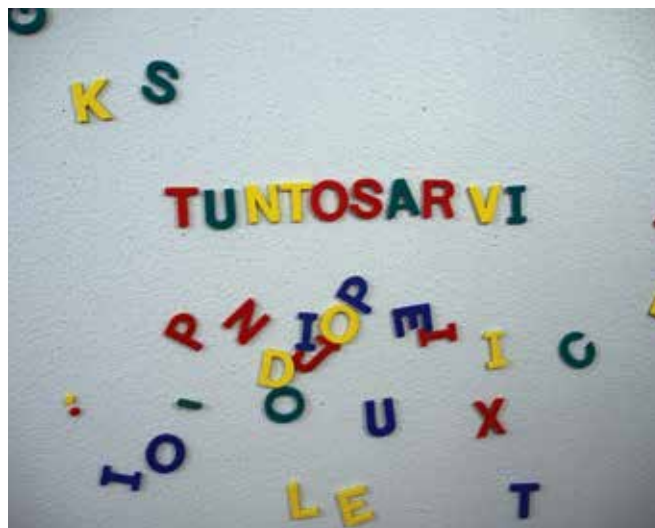
- Aluksi kokeilimme sileän kaakelin sijaan röpelöistä pintaa mutta siitä luovuttiin oppilaiden toiveista. Heidän mielestään valkoinen keppi piti liian kovaa meteliä rahistessaan epätasaista pintaa vasten. Koulua rakennettaessa olikin tärkeää kerätä oppilailta heidän omia käyttä-

jäkokemuksiaan. Näin toimimalla epäonnistuneita ratkaisuja ei tarvitse jälkikäteen purkaa tai yrittää muuttaa toimivammiksi.

Koulun tilat eri kerroksissa on suunniteltu siten, että niihin sisältyy erilaisia työskentelyalueita. Puistot eli avoimen työn alueet soveltuvat ryhmätyöskentelyyn ja erilaisten esitelmien tai esitysten pitämiseen. Lähteet eli intensiivisen työn alueet ovat lähinnä entisiä luokkahuoneita muistuttavia tiloja, mutta rivissä olevia pultetteja niissä ei ole. On eri korkeuksilla olevia pöytiä, opiskella voi myös sohvalta istuen. Pienten lasten lähteillä matalia kaarevia pöytiä ja tuoleja yhdistelemällä saa rakennettua käden käänteessä vaikka tunnelin. Majat ovat hiljaisen työn alueita, joihin voi vetäytyä jos aistit kuormittuvat liikaa, tarvitsee paikan pikapalaverille tai mahdollisuuden syventyä yksin tai parin kanssa tarkkuutta vaativaan tehtävään.

Matematiikkaportaikko.

Kieliportaikko.

Oppilaiden mietteitä

Seuraan hetken ajan yleisopetuksen 6-8 luokan matematiikantuntia, jossa opettaja **Auli Sowe** kannustaa luokan neljää oppilasta. Normipäivänä luokassa olisi mukana vielä avustaja, mutta nyt flunssa on vienyt hänet toipilaaksi.

Minä olen jo aivan vaikuttunut kaikesta näkemästäni ja kuulemastani. Olen varma, että oppilaat ovat aivan innoissaan uudesta valoisasta, värikkästä ja esteettömästä koulurakennuksesta.

Erityisluokanopettajan ja viittomakielentulkin **Kirsi Niemen** avulla pääsen haastattelemaan oppilaita.

- Onhan tämä ihan oookoo, ainakin erilaista, pohtii kasiluokkalainen **Jenna Toivonen**, joka on käynyt Onervaa ja sitä ennen Haukkarannan koulua eskarista lähtien.

- Haukkarannassa oli löysempää, täällä on tiukemmat säännöt.

Jenna on tekemässä tehtäviä seiskaluokkalaisen **Helmi Ekmanin** kanssa, joka on vasta syksyllä tullut uuteen kouluun. Jenna kertoo lempiaineekseen kielet ja harrastukseensa kaikenlaisen liikunnan. Helmin lempiaine on kuvataide ja hän piirtää mielellään myös vapaa-ajalla. Hämmentyneenä kuljen ovesta vieriseen tilaan, missä on lisää oppilaita koulutehtävien kimpussa.

- Haukkaranta oli parempi, pamauttaa seiskaluokkalainen **Sandra Santamäki** ja perustelee, että aamulla tuli haukattua heti happea koska oppilasasuntola sijaitsi kauempana koulusta.

- Mutta onhan tämä ihan kiva talo ja erityisesti sen punttisali, missä tykkään käydä. Käyn myös kaupungilla sirkusryhmässä, Sandra pehmentää.

Sandra Santamäki pelleilytuulella.

Ilmo Seilola (vas.) ja Felix Timmermans tekevät mielellään koulutehtäviä sohvilla.

Parhaat kaverukset, kasiluokkalaiset Ilmo **Ilmo Seilola** ja **Felix Timmermans** eivät hekään varauksettomasti kehu uutta rakennusta.

- Vähän kaipaam vanhaa koulua, Ilmo tunnustaa. – Vaikka siellä oli sisäilmaongelmia, niin tunnelma oli parempi, paljon kavereita ja läheisempi yhteisö.

Ilmo Seilola aloitti koulunkäynnin Pitäjänmäen koulussa Helsingissä, mikä oli aikaisemmin Albertin koulu. Vanhempien muuttaessa Jyväskylään Ilmo aloitti koulun Haukkarannassa. Jyväskyläläisenä hän käy koulua kotoa käsin.

Felix Timmermans tuli lähikoulusta Onervaankatu seitsemännelle ja asuu viikot oppilasasuntolassa.

- Täällä uudessa koulurakennuksessa on asuntolassa tiukemmat säännöt, Felix väittää.

Ainoastaan koulun punttisali saa kaikilta varauksetonta kiitosta.

Miten tässä nyt näin on päässyt käymään? Oppilaat haikailevat vanhoja hyviä aikoja homekoulussa eivätkä huomaa uuden koulun hyviä puolia?

Muistelen käyntini Haukkarannan koulussa tasan kaksi vuotta aikaisemmin. Apulaisrehtori Tuulia Kuntsi pohti silloin, että Haukkarannan, entisen Kuurojen koulun ja Näkövammaisten koulun toimintakulttuurien yhdistäminen ei tule käymään käden käänteessä. Asiaa pitää työstää ja se vie aikaa. Oppilaskunnan hallitus on myös kerännyt oppilaiden mielipiteitä toiminnasta ja muutostyöhön on jo ryhdytty niiden pohjalta.

Siihen nähden entisen Haukkarannan oppilaiden vastaukset ”ookoo ja ihan kiva” voi vasta vuoden yhteiselon jälkeen tulkita jopa työvoitoksi!

Historiaportaikkoa.

Suosittu punttisali.

Moniammatillisuus korostuu

Henkilökunta liputtaa täysillä uusien tilojen puolesta. Koska kaikki ovat nyt saman katon alla, on työskenteleminen aidosti moniammatillista.

- Itse vastaan enemmän oppilaista, joilla on kuuloon liittyviä tuen tarpeita. Mutta nyt voin tarvittaessa helposti konsultoida myös samoissa toimitiloissa työskenteleviä näkövamma-alan osaajia, toteaa ohjaava opettaja Kristiina Pitkänen.

- Moniammatillinen kohtaaminen on helpottunut huomattavasti ja tieto kulkee nopeasti, säestää erityisluokanopettaja **Jussi Kokko**. – Kahdessa paikassa toimiessa luonnollista kohtaamista ei ollut. Olen ollut huomaavinani oppilaidenkin olevan motivoituneempia nyt kun ympäristö tukee liikkumista.

Yhteistyötä ja verkostoitumista teh-

dään toki muidenkin kuin valterilaisten kanssa. Esimerkiksi erityisluokanopettaja **Heli Vauhkonen** on tehnyt yhteisiä ohjauskäyntejä Suomen Kuurosokeat ry:n oikeuksienvalvonnan asiantuntijan kanssa oppilaan kotipaikkakunnalle. Yhdistyksen sopeutumisvalmennuksessa olevia peruskouluikäisiä on käynyt tutustumiskäynnillä Onervassa. Kun on yhteinen kenttä, missä toimitaan kannattaa miettiä, miten hedelmällisimmin voi toimia yhdessä ja yhdistää kaikkien osaamista.

Oman osaamisen jatkuva päivittäminen on kaikkien, myös valterilaisten arkea. Valterin yksi kehittämisalueista on kuulonäkövammaisten monitarpeisten koululaisten palvelutarjonnan kehittäminen. Toiveita tähän on tullut nimenomaan kentältä. Nyt mietitään, että miten parhaiten tarjotaan apua, tukea ja koulutusta ammattihenkilöstölle, joka työskentelee monitarpeisten oppilaiden kanssa. ♦

Mikä on Valteri

Teksti: Tuija Wetterstrand ja www.valteri.fi

Valteri on Opetushallituksen toimialaan kuuluva valtakunnallinen oppimis- ja ohjauskeskus, jolla on kuusi toimipistettä eri puolilla Suomea. Valterilla on yksi yhteinen johtava rehtori ja joka toimipisteellä oma rehtori.

Valteri täydentää kunnallisia ja alueellisia oppimisen ja koulunkäynnin tuen palveluja. Valteri-palvelut voivat kohdistua yksittäisten lasten ja nuorten tarpeisiin tai koko työyhteisön, kunnan tai alueen tarpeisiin. palveluista hyötyvät yleisen, erityisen ja tehostetun tuen piirissä olevat lapset ja nuoret.

Tavoitteena on, että mahdollisimman moni oppilas voi käydä koulua omassa kotikunnassaan. Ohjauskäynneillä oppilaan koululle mietitään parhaita ratkaisuja koulunkäynnin tueksi, mukaan lukien henkilöstön ohjaus ja valmennus. Oppilaan tarvitsemista tukitoimista tai apuvälineistä tehdään arvioita ja kartoituksia. Lapelle tai nuorelle voidaan järjestää myös tukijakso joko jossain Valterin toimipisteen koulussa tai omassa lähikoulussa.

Jokaisen oppimis- ja ohjauskeskus Valterin kuuden toimipisteen yhte-

ydessä toimii Valteri-koulu. Koulu tarjoaa oppilaspaikan erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille sekä mahdollisuuden saada oppimista tukevaa kuntoutusta koulupäivän aikana.

Eryistä asiantuntemusta Valterilla on autismin kirjoon, neuropsykiatriisiin häiriöihin, kieleen ja kommunikointiin, kuulemiseen, näkemiseen, liikkumiseen ja motoriikkaan, neurologisiin tai muihin pitkäaikaissairauksiin sekä monitarpeisuuteen liittyvistä tuen tarpeista.

Valteri-koulu Onervassa vakituisia oppilaita on noin 125 ja heistä nelisenkymmentä asuu oppilaskodissa. Lisäksi sekä koulussa että oppilaskodissa on viikoittain tukijaksolaisia.

Oppilaskodissa asuvien oppilaiden on mahdollista osallistua erilaiseen kerhotoimintaan ja liikuntavuoroille. Vapaa-ajan toiminnassa hyödynnetään vuodenaikojen vaihteluja ja ohjaajan kanssa voidaan käydä vaikka syksyllä onkimassa ja talvella laskettelemassa. Itsenäisen elämän taidot ovat osa asumista. Liikuntalaturi Jyväskylässä tarjoaa ilmaista liikuntaa ja siellä käy usea oppilas. Usherkerho kokoontuu noin kerran kuukaudessa ja tarjoaa vertaistukea toiminnallisten tapahtumisen kautta. ♦

Pistekirjoituksesta tuli elämäntehtävä

Vanhempi pistekirjoituksen oppikirja (käsissä oikealla) vuodelta 1944 oli käytössä Sokeain koululla kun Anna-Liisa Hiltunen aloitti siellä opettajana, kierrekantinen on hänen itsensä tekemä. Kuva on otettu Leppävaarassa Sellon kirjastossa. Se on Anna-Liisa Hiltuselle tärkeä paikka ja hän viettää siellä paljon aikaansa.

Teksti ja kuva: Tuija Wetterstrand

Aнна-Liisa Hiltunen aloitti työt yksityisessä Sokeain ystävät ry:n omistamassa Sokeain ammattikoulussa vuonna 1967. Seuraavan vuosikymmenen alussa koulu siirtyi valtion omistukseen, ja nimi muuttui ensin Näkövammaisten ammattikouluksi sitten Arlainstituutiksi, kunnes koulu itsenäisenä laitoksena lakkasi ja sulautui osaksi Keskuspuiston ammattiopistoa vuoden 2009 alussa. Tuossa vai-

heessa Anna-Liisa Hiltunen oli jo jäänyt viettämään eläkepäiviään.

Monen monta kuurosokeaa oppilasta opiskeli hänen ohjauksessaan näinä vuosina. Anna-Liisa Hiltunen muistetaan nimenomaan pistekirjoituksen opettajana, vaikka työskarkana oli monien yleisaineiden opettaminen.

Työpaikka silloiselta Sokeain ammattikoululta löytyi sattumalta.

- Olin pari vuotta aiemmin valmistunut Oulun opettajakorkeakoulusta. Vuoden työrupeaman jälkeen päätin, että en halua opettaa kansakoulusta peruskouluksi muuttuvassa ympäristössä. Äitini näki lehdessä ilmoituksen, että Helsingin Sokeain koulussa alkaisi sokeain opettajan tutkintoon valmistava kurssi. Hain sinne ja pääsin.

- Sitten rehtori **Jukka Ahola** vinkkasi, että Sokeain ammattikoulussa olisi avautumassa yleisaineiden opettajan paikka. Hain ja sain paikan.

Jukka Ahola oli muutamaa vuotta aikaisemmin Sokeain ammattikoulun rehtoriksi tultuaan havahtunut, että koulussa opiskeli kuurosokeita, jotka eivät pystyneet seuraamaan teoriaopetusta lainkaan. Ahola houkutteli Kuurojen Liiton työntekijän **Eeva-Liisa Viitasaa-****ren** opettamaan kuurosokeita. Työsarkaa jakamaan palkattiin **Hilkka Jämsen**, myöhemmin **Lehtola**. Viitasaaari palasi pian takaisin Kuurojen Liittoon mutta Hilkka Lehtola jäi päätoimiseksi tuntiopettajaksi. Hän toimi usein tulkkina Anna-Liisa Hiltusen tunneilla.

- Yhteistyömme oli hyvää ja toimivaa.

Äidinkieli oli yksi Anna-Liisa Hiltusen opettamista yleisaineista. Pistekirjoitus oli osa äidinkielen (eli suomen kielen) oppiainetta. Alkuun oppitunteja oli vain kaksi viikossa, myöhemmin viikkotuntimäärä kasvoi kuuteen.

- Opiskeluryhmissä oli pääosin 6-10 oppilasta. Kuurosokeiden opiskelijoiden lähtötilanne oli hyvin erilainen. Osa oli viittomakielisiä, osa puheella kommunikoivia. Osalla saattoi olla taustalla kuurojen koulu, toisilla taas sokeain koulu. Heikkonäköisille oli usein iso kynnyks opetella lukemaan pisteitä sormin. Pistekirjoituksen opetteleminen vaatii sinnikkyyttä, koska palkinto odottaa niin pitkällä tulevaisuudessa. Mutta monet opiskelijat, joilla oli ennusteena menettää näkönsä kokonaan, tulivat myöhemmin kiittämään tuesta ja siitä, että en luovuttanut.

Anna-Liisa Hiltunen muistelee, että etenkin alkuvuosina työ oli erittäin palkitsevaa.

- Silloin oli tekemisen meininkiä.

Koululla oli myös paljon yhteistä vapaa-ajan ohjelmaa. Tunnettuja sen ajan viihdetaitelijoita ja julkisuuden henkilöitä kävi koululla esiintymässä. Esimerkiksi mannekiinikouluttaja **Sanelma Vuorre** kävi monta kertaa kertomassa muodista ja pukeutumisesta.

Tulkkien ja avustajien määrä kuurosokeiden ryhmässä kasvoi 1980-luvulle tultaessa. Kuurosokeat opiskelivat edelleen samoilla ammattikursseilla kuin muutkin mutta osa opetuksesta tapahtui pelkätään kuurosokeiden omassa ryhmässä. Kouluun tuli lisää oppiainetta, joista etenkin tietojenkäsittely eli silloiselta nimeltään Atk oli suosittua. **Marjo Pylväinen** valmistui ja jäi koululle avustajaksi. Hän veti kuurosokeille oman Dialogos-kurssinkin.

- Marjo Pylväinen jäi mieleen sinnikkäänä, hyvänä oppilaana joka eteni pistekirjoituksen opiskelussa niin pitkälle, että saavutti käyttötaitotason. Teimme sittemmin yhdessä pistekirjoituksen oppikirjan.

- Matematiikan opettajana koululla toiminut **Raimo Korpela** oli myös miellyttävä työtoveri ja tuttavuus.

Pistekirjoituksen opiskelussa edetään alkeistason kautta perustasolle ja siitä käyttötasolle. Käyttötasolla pystyy lukemaan sujuvasti kaksipuoleiselta paperilta tiheää tiheällä -pistekirjoitusta.

Kaikki eivät käyttötasoa saavuttaneet, eikä ollut tarpeenkaan.

- Joillekin riitti, että pystyi erottamaan pisteillä merkityt tavarat toisistaan. Jonkun toisen itsenäisyyttä edisti merkittävästi se, että onnistui tekemään puhelinmuistion pistekirjoituksella. Alkuaikoina nimenomaan se oli iso juttu monelle.

Nyt kun Anna-Liisa Hiltunen katsoo taaksepäin, on olo hieman haikea.

- Olin mukana siinä valtavassa kehityksessä, mitä kuurosokeidenkin opetuksessa tapahtui niistä ajoista, kun piti selvittää yhdellä tulkilla. Pistekirjoituksen opetuksessa tapahtui myös paljon. Läksin liikkeelle yhdellä oppikirjalla. Myöhemmin tein itse useita pistekirjoituksen oppikirjoja. Nyt pistekirjoituksen opiskelu entisessä työpaikassani on hiipunut lähes olemattomiin. ♦

Älytekniikka tulee arkeen

Teksti ja kuvat: Jaakko Evonen

Teknologian tutkimuskeskus VTT esitteli alkuvuodesta uusia teknologisia sovelluksia, jotka tuovat apua arkeen. Esillä oli niin robotteja, älyrollaattori kuin opastutkakin.

Näkövammaisille suunnattu opastutka mahdollistaa entistä paremman itsenäisen liikkumisen ulkona. Valkoisen kepin rinnalle tarkoitettu tutka varoittaa värinällä ja merkkiäänillä lähestyvistä esteistä. Tutkaa testattiin viime vuonna pilottikokeessa, johon osallistui useita näkövammaisia, mukana myös kuurosokeita. VTT:n erikoistutkija **Tero Kiuru** kertoo, että reilut 90 prosenttia heistä koki tutkan parantaneen ympäristön hahmottamista ja itsenäistä liikkumista. Nyt suunnitteilla on puoli vuotta kestävä jatkotutkimus, johon on tulossa pienempi käyttäjäryhmä kuin ensimmäiseen testiin. Tässä tutkimuksessa tutka itse mittaa käyttöönsä.

Pepper-nimisen sosiaalisen robotin ideana on antaa esimerkiksi vinkkejä ja opastusta kauppakeskuk-

sessä vieraileville asiakkaille. VTT ja Ideapark Lempäälässä testaavat sitä parhaillaan. Robotti osaa neuvoa ja viihdyttää asiakkaita sille ohjelmoitujen koodisanojen avulla. Tavoitteena on, että robotti voisi tulevaisuudessa huomioida useampia asiakkaita keskustelutilanteessa ja tehdä aloitteita asiakkaita palvellessaan. Pepper omaa myös muitakin taitoja: esittelytilaisuudessa se tanssahteli musiikin tahtiin. VTT:n tutkija **Päivi Heikkilä** kertoo, että Pepper pystyy reagoimaan puheeseen ja tarkkailemaan ympäristöä. Heikkilän mukaan ei olisi mahdotonta, että robotti voisi oppia viittomakieltäkin, mutta haasteena on sormien motoriikka. Pepperin mahdollisuuksia muihinkin tehtäviin tutkitaan. Suunnitteilla on esimerkiksi hanke, jossa tutkitaan sen mahdollisuuksia avustaa ikäihmisiä heidän kotonaan.

Etäohjattava robotti puolestaan mahdollistaa yhteydenpidon pitkänkin välimatkan päästä. Se tuo uusia mahdollisuuksia hoivakodissa asuvan vanhuksen ja omaisten välille. Robotissa on iso näyttö, josta voi seurata videokeskustelua. Etäoh-

Opastutka.

Pepper, sosiaalinen robotti.

Etäohjattava robotti.

jattavaa robottia ovat tutkineet VTT ja Attendo Olarinpuiston hoivakoti. VTT:n mukaan alustavat tutkimustulokset kertovat, että robotista voi olla apua yksinäisyyteen ja turvallisuuden tunteeseen. Lisäksi ilmeni, että yhteydenpito oli omaisista helpompaa kuin aiemmin. VTT:n erikoistutkija **Antti Tammelan** kertoo, että robottia voidaan ohjata etäältä tietokoneen tai i-Padin välityksellä. Robotin kuvaruudun välityksellä on myös mahdollista keskustella viittomakielellä, hän lisää.

Älyrollaattoriprotossa perinteiseen rollaattoriin asennettiin jälkikäteen antureita. Niiden avulla on mahdollista saada hyödyllistä tietoa mm. käyttäjän päivärytmistä, yksittäis-

ten askelten pituudesta ja kestoista, sekä kulkumatkoista ja niiden kestoista. VTT:n erikoistutkija **Olli Kuusisto** kertoo, että mittauksia voidaan verrata omaan tavoitteeseen ja viiteryhmän tai kaverin saavutuksiin. Kehitystä voi seurata päivä-, viikko-, kuukausi- ja vuositasolla. Älyrollaattorin keräämiä tietoja voidaan välittää haluttaessa käyttäjän itsensä lisäksi myös esimerkiksi läheisille ja hoivahenkilökunnalle. Mittausmenetelmää on testattu käyttäjien ja sidosryhmien kanssa, ja samalla on selvitetty hyödyllisimpiä rollaattoriin liitettäviä älyominaisuuksia. Tulevaisuudessa on mahdollista, että rollaattori voisi opastaa käyttäjää, toteaa Kuusisto. ◆

Valtioneuvosto asetti vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunnan

STM tiedote 26.1.2017

Valtioneuvosto on asettanut uuden vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunnan, jonka toimikausi on 26.1.2017–30.4.2019. Toimikunta korvaa nykyisen valtakunnallisen vammaisneuvoston. Muutos liittyy vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn YK:n yleissopimuksen toimeenpanoon Suomessa.

Neuvottelukunnan puheenjohtaja on sosiaalineuvos **Eveliina Pöyhönen** sosiaali- ja terveysministeriöstä ja varapuheenjohtaja on yhteiskuntatieteiden lisensiaatti **Sari Loijas** Vammaisfoorumi ry:stä. Neuvottelukunnan muut jäsenet edustavat muun muassa eri ministeriöitä, vammaisia henkilöitä sekä työmarkkinajärjestöjä.

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä yleissopimuksen mukaisena koor-

Vanen varapuheenjohtaja Sari Loijas juttutuokiolla Suomen Kuurosokeat ry:n varapuheenjohtajan Esko Jäntin kanssa. Kuva on otettu liriksessä kansainvälisenä kuurosokeuspäivänä 27.6.2016.

dinaatiojärjestelmänä. Neuvottelukunnan tehtävänä on helpottaa vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyvää toimintaa valtionhallinnon ja yhteiskunnan eri aloilla ja tasoilla.

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunnan lyhenne on VANE, joka oli myös Valtakunnallisesta vammaisneuvostosta käytetty lyhenne. ◆

Uusi tukeva merkki STEAlta

- RAY tukee hyviä tekoja jää historiaan

Teksti: Tuija Wetterstrand ja www.stea.fi

STEA on julkistanut uuden merkin, jota suositellaan käytettäväksi RAY-tukee-merkin tapaan kaikessa STEA-avustuksilla rahoitetun toiminnan viestinnässä. Sosiaali- ja terveysministeriö tukee Veikkauksen tuotoilla -merkki viestittää suomalaisille, mihin Veikkauksen rahapelituottoja käytetään.

Merkki on ympyrän muotoinen ja sen ulkoreunaa kiertää suuraakkosilla teksti ”Sosiaali- ja terveysministeriö tukee Veikkauksen tuotoilla”. Merkin keskellä on myötöpäivään kulkeva ympyräkuvio. Se muodostuu kahdesta puoliympyrän muotoisesta pisteviivasta, joiden päissä on kolmionmalliset nuolet. Merkistä on olemassa kolme väriversiota: sininen, negatiivi ja musta. Sinistä käytetään valkoisella ja vaalealla pohjalla, kuten Tuntosarven toimitustietoissa ja yhdistyksen nettisivuilla.

Jatkossa merkin tulee näkyä kai-

kessa STEA-rahoitteisessa toiminnassa kuten esitteissä ja muissa julkaisuissa, avustuksilla toteutettujen tilaisuuksien ja toiminnan kutsuissa, mainonnassa, toiminnan tuloksista tiedotettaessa, työpaikkailmoituksissa ja avustuksella toteutettua toimintaa esittelevissä presentaatioissa kuten Powerpoint-esityksissä.

Merkki on ladattavissa STEAn aineistopankista, mistä löytyy myös merkin graafinen ohje. Merkki löytyy aineistopankista myös ruotsin- ja englanninkielisenä.

STEAlla on oma oranssi logo, joka on tarkoitettu vain STEAn omaan käyttöön. ◆

100 ideaa sujuvaan kohtaamiseen

Osallistu ja lähetä vinkkejä kuulonäkövammaisten ja kuurosokeiden kommunikaatiotilanteiden, liikkumisen tai yhteisen toiminnan sujuvuuteen!

Vinkit voivat liittyä erilaisiin kommunikaatiomenetelmiin, yhdessä liikkumiseen ja opastamiseen tai yhdessä tekemiseen. Usein kuulonäkövammaisen ja kuurosokean kanssa arjessa yhdessä keksitään toimivia ratkaisuja asioiden sujuvuuteen. Ideoita syntyy niin kuurosokeilta itseltään, lähihenkilöiltä ja ammattilaisilta.

Jaettavia toimivia vinkkejä voivat olla esimerkiksi oman hotellihuoneen oven ripaan kuminauhaleikki, kädestä käteen viittoessa tyyny kyynärvarren alle, opastaessa kädensijallinen reppu tai kommunikaatiopussi! Maailma on täynnä ratkaisuja, jaetaan niitä muillekin.

Erilaiset vinkit ja ideat voi laittaa minulle sähköpostilla, tekstiviestillä, kirjeellä tai tavatessamme. Voit jättää idean nimelläsi tai nimimerkillä viimeistään 1.9.2017. Ideaan voi liittää myös kuvan.

100 ideaa julkaistaan Suomen Kuurosokeiden verkkosivuilla joulukuun alussa. Julkaistujen ideoiden joukosta arvotaan 100 euron palkinto.

Yhteystiedot:

Kommunikaatiopäällikkö
Riitta Lahtinen
Suomen Kuurosokeat ry
PL 40, 00030 Iiris
riitta.lahtinen@kuurosokeat.fi
Puh. 0400 624 307. ♦

◆ Kuurosokeiden kerhot

Hallitukselta

Hallituksen jäsenet vierailevat kerhoissa pyynnöstä. Tavoitteena on kartoittaa kerhojen tarpeita ja kerätä asiakaspalautteita. Lähettäkää ystävällisesti vierailupyyntönne ja tieto kerhopäivästä hallituksen keskustelualueelle hallitus@kuurosokeat.fi. Otamme yhteyttä, kun on sovittu kuka ottaa vierailun hoidtaakseen.

Hallituksen puolesta,
puheenjohtaja Tuula Hartikainen. ■

Oulu

Torstaina 23.2. klo 16.30-19.30. Oulun Kuurojen Yhdistys. Koskitie 19 A. Pankkipalvelut – ajankohtaista tietoa! Vierailija Oulun Osuuspankista.

Torstaina 23.3. klo 16.30-19.30. Oulun Kuurojen Yhdistys. Vammaispalvelulaista kertomassa Oulun kaupungin sosiaalityöntekijä.

Tervetuloa mukaan. Leila Rytimaa. ■

Keski-Suomi

Keski-Suomen kuulonäkövammaisten kerho kokoontuu maanantaina 27.2. klo 15.00-18.00 Keski-Suomen aluetoimistolla osoitteessa Kalevankatu 10, Jy-

väskylä. Aiheena vuoden 2017 toimintasuunnitelma ja ajankohtaiset asiat. Tervetuloa kertomaan mielipiteitä. Terveisin, Esko Jäntti kerhonvetäjä. ■

Tampere

Tampereen kerhon kevään tapahtumia:

Helmikuun 28. päivä vieraaksi saapuu Esko Jäntti, Suomen Kuurosokeat ry:n varapuheenjohtaja. Hän kertoo yhdistyksen organisatiouudistuksesta ja myytävien palveluiden yhtiöittämisestä.

Maaliskuun 28. päivä vieraaksi saapuu Näkövammaisten liiton näkövammarekisterin tutkija Matti Ojamo ja hän kertoo tietoa siitä, mitä näkövammarekisterin kautta saadaan selville.

Huhtikuun 25. päivä vieraaksi saapuvat Pirjo Leino ja Ulla Kungas. He kertovat kirjastaan: ”Elämä lahjaksi saatu”. Kirja käsittelee kolmen polven kuurosokeutta.

Tervetuloa! Eetu Seppänen, kerhonvetäjä. ■

Satakunta

Satakunnan kuurosokeiden kerho kokoontuu 8.3. klo 11.00-15.00. Kerholla on perinteinen talvipäivän

retki Salomonkallion laskettelukeskukseen. Osoite: Suomalaisentie 71, 29250 Nakkila. Nautimme myös lounaan, piirakkakahvit ja maistamme lopuksi ulkona grillimakkaraa. Tarjoilujen vuoksi ilmoita tulostasi 24.2. mennessä, ilmoita myös ruokavaliosi sekä tulkkisi tai avustajasi. Lisätietoa saa Sainilta puh. 0400 532 413 tai s-posti saini.lepisto@gmail.com. Tervetuloa viettämään talvipäivää ja nauttimaan kauniista luonnosta. Saini. ■

Jutaajien syysvaellus Nuuksioon

Jutaajat menevät vaeltamaan Nuuksion kansallispuistoon 25.9-2.10 välisenä aikana tänä vuonna. Vaelluksen kesto 5-7 päivää sovi-taan ilmoittautuneiden kesken. Parhailaan on selvityksen alla majoituspaikka. Sitovat ilmoittautumiset viimeistään 21.3. Ilmoittautumisen yhteydessä on mainittava tulkkien/oppaiden/avustajien määrä. Tervetuloa Jutailemaan Nuuksioon! Ilmoittautumiset Tuula Hartikaiselle 0440 988 580 tai sähköpostilla tuula.hartikainen@pp1.inet.fi. ■

◆ Viriketoiminta

Helsingin viriketoiminta

Maaliskuun toimintaa:

Kuntopiiri

Torstaisin 2.3, 9.3, 16.3, 23.3. ja 30.3. kello 13.00-16.00 liriksessä, 2. kerroksessa.

Vetäjänä Jaana Marttila. Kuntosalissa kuntoharjoittelua, uima-allasosastolla vesijumppaa (kello 14.30), uintia ja saunomista. Paikalla on kaksi yleistulkkiä. Kuntosali on käytösämme kello 13.00-14.30 ja uima-allasosasto kello 13.00-16.00. Kuntosalille oma pieni pyyhe ja uima-allasosastolle oma iso pyyhe mukaan.

Helsingin kuurosokeiden kerho

Keskiviikko 8.3. kello 16.30-20.30 liriksessä. Kerhonvetäjä Sanna Nuutinen on tiedottanut Tuntosarvilehdessä ja sähköposti-alueella. Ilmoittaudu Sannalle viimeistään ma 6.3. sanna.nuutinen@kuurosokeat.fi tai 040 7749207.

Pistekirjoituspiiri

Tiistai 14.3. kello 12.00-15.00 liriksessä, Suomen Kuurosokeat ry:n keskustuimistolla, Frans Leijonin kokoushuoneessa, 4. kerroksessa. Vetäjänä Marjo Pylväinen. Paikalla on kaksi yleistulkkiä. Uudet ja vanhat opiskelijat tervetulleita mukaan opiskelemaan tai kertaamaan pistekirjoitusoppia. Kahvitarjoilu. (1 euro). Ilmoittaudu Anitalle viimeistään to 9.3.

Kommunikaatiopiiri

Keskiviikko 22.3. kello 13.00-16.00 liriksessä, Suomen Kuurosokeat ry:n keskustuimistolla, Frans Leijonin kokoushuoneessa, 4. kerroksessa. Vetäjänä Riitta Lahtinen.

Aiheena on Suomi 100 vuotta ja vanhojen esineiden tarinoita. Kotimaamme on historialtaan värikäs, ja erilaisia tavaroita riittää sekä maalla että kaupungissa. Tuo mukana jokin sinun tai sukusi historiaan liittyvä esine, kerro meille sen tarina. Jos sinulla on jokin vanha esine, josta et ole varma mikä se on, voimme yhdessä pohtia. Ajatuksena on mahdollistaa aistikokemus käsin tunnustelemalla, kuvailemalla ja keskustelemalla esineen alkuperästä sekä käyttötarkoituksesta. Paikalla on kaksi yleistulkkiä. Kahvitarjoilu. (1 euro).
Ilmoittaudu Anitalle viimeistään to 16.3.

Kauneuspäivä ja Oriflame-esittely
Lauantai 25.3. kello 10.00- noin 19.00 Iiriksessä, Suomen Kuurosokeat ry:n keskustoimistolla, 4. kerroksessa. Jalkahoitoa, hierontaa, tukan leikkausta, kasvohoitoa, käsihoitoa ja Oriflamen esittelyä ym. Hoidot ja hinnat tämän ilmoituksen alla. Paikalla on kaksi yleistulkkiä. Tilaa oma tulkki, jos tarvitset koko ajan tulkkausta tai opastusta. Kahvitarjoilu (1 euro). Omat eväät voi ottaa mukaan. Kannattaa ilmoittautua/varata hoidot hyvissä ajoin, jotta varmasti saat hoidot.
Ilmoittaudu Anitalle viimeistään to 9.3.

Kauneuspäivän hoidot ja hinnat:

Oriflamen esittely, esittelijä Soili.
Esittely on noin kello 11.00-16.00. Mukana kuvasto, erilaisia tuotteita ja myös uutuuksia sekä tarjouksia. Oriflamen tuotteita voi maksaa käteisellä tai laskulla. Muissa maksu ainoastaan käteisellä.

Jalkahoitaja / Kirsi
jalkahoito, noin tunti, 30 euroa.

Kampaaja / Susanna
Miehet: Leikkaus 16 euroa. Sivut ja niskan siistiminen 11 euroa. Koneleikkaus 9 euroa.
Naiset: Leikkaus (sisältää föönauksen) 24 euroa. Mallinmuutos leikkaus alkaen 5 euroa lisämaksu. Vaaleat raidat, leikkaus, föönaus 50 euroa. Vaaleat raidat ilman leikkausta alkaen 28 euroa. Asiakkaan tuoma oma väri, leikkaus 34 euroa.

Kosmetologi / Sara
Kasvohoito 25 euroa (kasvohoito sisältää kasvomaidon, kasvoveden, kuorinnan, hieronnan, naamion ja päivävoiteen). Tehokas kasvohoito 50 euroa (kasvohoito sisältää samat kuin edellisessä, mutta siihen sisältyy myös tehokas kuorinta aha hapolla). Ripsien, kulmien värjäys ja muotoilu (nypintä) 15 euroa. Ripsien värjäys 5 euroa. Kulmien värjäys 5 euroa. Kulmien muotoilu (nypintä) 5 euroa. Käsihoito 30 euroa. Manikyyri 20 euroa. Pikamanikyyri 8 euroa.

Hieronta / Anne

30 min (puoli tuntia) 20 euroa. 45 min, 25 euroa. 60 min (1 tunti) 30 euroa. 90 min (1,5 tuntia) 50 euroa. 120 min (2 tuntia) 60 euroa.

Tule hemmottelemaan ja kaunistumaan sekä seurustelevaan. Mukavaa yhdessä oloa porukan kanssa!

Terveisin,
Anita Palo, virikeohjaaja, anita.palo@kuurosokeat.fi, gsm-tekstiviestit / WhatsApp 040 837 7896. ■

◆ **Kurssit ja leirit**

Keilaleiri

Kuurosokeat Keilailijat (KSK) -kerho järjestää keilaleirin 3.-6.4. Kuortaneen Urheiluopistolla. Leirin ohjelmassa on keilailun harjoittelun ja teorian lisäksi mm. joukkuekilpailu Pingelat-keilakerhoa vastaan, ulkoilua, uintia ja jumppaa. Hierontaa on mahdollista saada pientä maksua vastaan. Kaiken kruunaa yhdessä tekeminen ja vertaistuki. Leirillä pidetään myös Kuurosokeat Keilailijat (KSK) -kerhon vuosikokous ma 3.4. klo 18 alkaen.

Leirin hinta on 186 euroa sekä matkat. Sisältää täysihoidon (majoitus 2hh, ruokailut, valmennus, uintivuoro, keilailun ratamaksut ja muu liikunta). Tarkempi ohjelma lähetetään ilmoittautuneille maaliskuussa.

Vetäjinä toimivat Esko Jäntti ja Piiritta Maja. Lisätiedot ja ilmoittautumiset pe 10.3. mennessä: esko.jantti@pp2.inet.fi tai 0400 646 436.

Tervetuloa mukavan ja haastavan harrastuksen pariin! ■

Pohjoismainen nuorten leiri

Nuorten Pohjoismainen kesäleiri Ruotsissa 17.-24.7.2017.

Leirin suunnitteluryhmä Sofia, Teresa, Sarah ja Helena kutsuvat teidät, 15-35 -vuotiaat, viettämään hauskaa viikkoa Ruotsin pääkaupunkiin Tukholmaan. Leirin teemana on Tieto, Rohkeus ja Ylpeys. Leirikielenä on englanti. Sitova ilmoittautuminen 31.3.2017 mennessä. Leiriohjelma ja ilmoittautumislomake lähetetään ilmoittautuneille. Ilmoittautuessa kerro tarkat yhteystiedot, syntymäaika, erityisruokavalio jos on ja mahdollinen matkasuunnitelma sekä tulkkien määrä.

Leirimaksu on 3500 SEK eli noin 372 euroa/osallistuja jaetussa 2 hengen huoneessa koko viikko täysihoidolla. Lisäksi jokainen varaa ja maksaa omat matkat.

Oma avustaja ja tulkit jokainen tilaa itse. Huom! On tehtävä erikseen ulkomaanmatkalle anomus avustajan/tulkin kuluja varten.

Lisätiedustelut ja ilmoittautumiset: sanna.nuutinen@kuurosokeat.fi tai tekstiviesti 040 7749 207. Myös Fa-

cebookista saa lisätietoja ryhmästä Nordic Youth Camp for deafblindness, Sweden 2017. Rekisteröinti Ruotsin suunnalla avautuu vasta 16.4. Tervetuloa mukaan! ■

◆ Koulutukset

Kuurojen kansanopisto järjestää Kuurotietoisuuskurssi – kuurosokeatietoisuus 22.-23.4. klo 10.00 - 14.15 (la ja su) Valkeassa talossa, Helsingissä. Kohderyhmä kuurosokeat ja asiasta kiinnostuneet. Kurssilla käsitellään seuraavia aiheita: Kuurosokeiden yhteisö on heterogeeninen ryhmä. Mihin minä kuulun? Olenko väliinputoaja vai onko minulla oma paikka? Mikä on identiteettini? Mitä on kuurosokeiden kulttuuri vai onko sellaista olemassa? Kurssilla on luentoja ja ryhmäkeskusteluita. Viimeinen ilmoittautumispäivä on 10.4.2017. Kurssimaksun voi maksaa useassa erässä tai voit anoa Suomen Kuurosokeat ry:ltä avustusta.

Lisätietoja ja sähköinen ilmoittautumislomake löytyy linkistä <http://www.kuurojenliitto.fi/fi/kuurojen-kansanopisto/lyhytkurssit>. ■

◆ Oikaisu

VR:n uusi vammaisten maksuton palvelunumero oli virheellisesti viime lehdessä. Oikea numero on 0800 166 888. ■

◆ Maaliskuun päiväri

- ◆ Sunnuntai 19.3. Minnan Canthin päivä ja tasa-arvon päivä on vakiintunut liputuspäivä.
- ◆ Maanantai 20.3. Kevätpäiväntasaus. Kevätpäiväntasaus on hetki, jolloin Aurinko siirtyy taivaanpallon eteläiseltä puoliskolta pohjoiselle. Tähän aikaan päivän ja yön pituudet ovat kaikkialla maapallolla suunnilleen yhtä pitkiä. Pohjoisnavalla alkaa puolen vuoden pituinen päivä ja etelänavalla yö. Kevätpäiväntasaus vaihtelee vuosittain maaliskuun 19.-21. päivän välillä.
- ◆ Sunnuntai 26.3. Kesäaika alkaa. Kellot käännetään kesäaikaan maaliskuun viimeisenä sunnuntaina klo 3 aamuyöstä, jolloin kelloja käännetään tunti eteenpäin. Kirkollisessa kalenterissa päivä on Marian ilmestyspäivä. Saamelaisille Marian ilmestyspäivä oma, virallinen liputuspäivä. ■

Seuraavat ilmoitusten jättöajat

Huhtikuuta tapahtumia kokevat ilmoitukset tai ne tapahtumat, joiden viimeinen ilmoittautumispäivä on huhtikuussa: maanantaina 6.3. klo 12 mennessä. ■

Hallitus 2017

Kuva: Tuija Wetterstrand.

Edessä istumassa puheenjohtaja Tuula Hartikainen ja varapuheenjohtaja Esko Jäntti. Takana vasemmalta hallituksen jäsenet Ulla Kungas, Sanna Paasonen, Martti Avila ja Leila Rytimaa. Kuvasta puuttuu hallituksen jäsen Saini Lepistö.